

tion där en man tänkt att man skulle mörda kung Georg III genom att på operan med en korkbössa avfyra en förgiftad pil mot kungens hals. Fem personer arresterades, och JP blev kallad till förhör. Hans radikala åsikter var kända, och han hade gjort sjukbesök i fängelset hos en av de åtalade. JP friades till sist oväntat men var mycket nära att bli fälld och slagen i bojor samt förd till Australien. Men förläggaren, som tryckt hans pamfletter, blev fälld för förräderi. JP lämnade sitt politiska engagemang.

Tillsammans med ett dussin likasinnade gentleman mötte JP upp den 13 november 1807 på frimurarnas värdshus. De skapade då »The Geological Society of London«, vilket sedan utvecklades till att bli »The British Geological Society«, vilket fortfarande existerar. James Parkinson blev alltså en av grundarna till sällskapet. Det var vid denna tid som man fick ett vetenskapligt intresse för hur jorden bildats, därför stod intresset för geologi mycket högt.

I likhet med vad Linné gjorde tidigare på 1700-talet i Sverige tog JP med vänner och familj ut på vandringar på landsbygden. Nu letade man efter fossiler och diskuterade geologi. JP hade redan 1804 börjat skriva på sitt stora geologiska verk »Organic remains of a former world«. En andra volym kom ut 1808 och en tredje 1811. Det var den första systematiska undersökningen av fossiler på engelska. Boken avsåg att popularisera ämnet, som då kallades oryctologi. Han fick flera fossiler uppkallade efter sig, till exempel ammoniten Parkinsonia parkinsoni. Hans geologiska insatser uppmärksammades av samtiden, och han fick flera utmärkelser inklusive en från Royal College of Surgeons.

Ar 1817 publicerade JP en serie observationer på sex personer. Han hade slagits av likheterna i deras sjukdomsbild med typiska skakningar parade med förflamningar. Av de observerade personerna hade han haft den förste som patient och observerat två på gatan. Den fjärde behandlade han för en varbildning på bröstet men kunde inte följa upp behandlingen. Nummer fem hade han sett på avstånd, men inte kunnat undersöka, liksom den sjätte – en 72-årig man. Det förnämliga med beskrivningen är dess språkliga klarhet och elegans. Författarens intention var närmast att uppmana andra att fortsätta hans iakttagelser och bearbeta dem. Publikationen har blivit en klassiker inom medicinen. Bedömt med nutida kriterier hade en artikel baserad på sådant material dock aldrig passerat en evidensinriktad redaktion. JP:s beskrivning godtog av samtiden, men utan entusiasm. Den store neurologen Jean-Marie Charcot i Paris studerade ingående tremor 1857. Då tillade han muskulär stelhet i shaking palsy och gav tillståndet namnet Parkinsons sjukdom, vilket det sedan har behållit. Engelsmännen var fortfarande oberörda av landsmannens insats, men vaknade upp av en artikel 1912 under titeln: »English born, English bred, forgotten by the English and the world at large, such was the fate of James Parkinson.«

Långt senare blev hans syndrom ihågkommet med en minnesplakett på platsen för hans födelsehus.

Bengt I Lindskog
professor, Hjärup

LÄS MER Referenslista Lakartidningen.se

RECENSIONER

Kraft för rehabilitering och själ

SPINALISHANDBOKEN NY KRAFT FÖR SKADAD RYGGMÄRG

224 sidor

Författare: Richard Levi och Claes Hultling

Förlag: Gothia; 2011

ISBN 978-91-7205-774-6

Den här boken är annorlunda och ger ett rikt nytillskott till området rehabilitering. Boken består av sex delar som alla är lättlästa och tillgängliga för såväl patienter som närstående. Delarna är: det akuta stadiet, rehabiliteringen, den nya kroppen, det nya livet, intervjuer med personer med egna erfarenheter och en användbar ordlista. Den svarar på en rad frågor som en nyskadad patient kan få exempelvis efter en traumatisk händelse. Men också svar på frågor som närstående och andra vetgiriga kan ha.

Trafikolyckor, dykolyckor m m är sådana skadehändelser som kan resultera i ryggmärgsskador. Cirka 250 personer drabbas årligen av ryggmärgsskador i Sverige. För en förbättrad rehabilitering, men också information om olika stödinsatser och livsförändringar, ger boken en mycket bra grund.

Richard Levi och Claes Hultling, som tillsammans bildat stiftelsen Spinalis och Spinaliskliniken, har tillsammans skrivit denna bok. Den varvas med kunskap i anatomi och rehabilitering men också med existentiella frågor. Boken innehåller avsnitt om sex och samlevnad samt föräldraskap. Detta är frågor och ämnen som är oerhört viktiga men sensi-

tiva. Författarna skriver om den totala livsomställningen vid en ryggmärgsskada.

I bokens inledning skriver de: »Vi vill erbjuda ett ljus i mörkret, i slutet av tunneln. Bäst vägledning får du genom att ta en sak i taget, tillåta känslor att komma till uttryck, gradvis återta ansvaret för ditt liv och aldrig någonsin förlora hoppet.«

Bokens positiva ton och tydliga struktur gör den lättanvänd. Boken kan användas inom en rad utbildningar och är ett rikt tillskott för läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster, arbetsterapeuter, psykologer, kuratorer och övrig vårdpersonal som är intresserade av rehabilitering.

Bokens stora förtjänst, förutom att det är författarnas specialistområden, är att den är så tillgänglig. Säkerligen är det så att detta måste ha varit författarnas ledstjärna. Och det har de tillsammans lyckats med.

Jörgen Lundälv

docent i trafikmedicin,
institutionen för kirurgisk och
perioperativ vetenskap,
Umeå universitet,
docent i socialt arbete,
institutionen för socialt arbete,
Göteborgs universitet

Fler recensioner på Lakartidningen.se

Lakartidningen har recensioner av aktuella böcker även på webbplatsen. Recensionerna nedan finns att läsa på Lakartidningen.se/recensioner:

■ **»Shamanens sång. Om en oundviklig människa«**

Av Jan Lidbeck

■ **»Att leva är mer än att överleva«**

Av Lars-Göran Ottosson

■ **»Att lämna svåra besked«**

Av Jakob Carlander

■ **»Better – a surgeon's notes on performance«**

Av Atul Gawande